

Bära eller Brista - en fråga om Hållbarhet

av Ingrid von Gertten

Begreppet hållbar utveckling har så fundamental betydelse i vårt samhälle att det är inskrivet i grundlagen. I Regeringsformen står: ”Det allmänna skall främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.”

Även i miljöbalken står ordet hållbar utveckling. Det är denna lags huvudsyfte och är inskrivet i dess första kapitel. Miljöbalken trädde i kraft 1999 och har internationell förankring i bl a EU och FN.

Ordet hållbar betecknar i dagligt tal uthållig men också hållfast. Segraren i simtävlingen skall helst vara ganska uthållig. Ett föremål kan vara hållfast. Därmed menas föremålets egenskap att ej brista eller ibland att ej formförändras när det utsätts för åverkan. Den tekniska termen hållfasthetslära anger dels hur ett materials formförändringar är beroende av de spänningar eller påkänningar som det utsätts för, dels hur dessa spänningar skall beräknas. Födoämnen tillsätts ibland konserveringsmedel för att bli hållbara. En budget skall vara realistisk och helst också hållbar. Utgifterna och inkomsterna skall vara i balans annars kan det gå galet.

Lagen säger ingenting om vilka av dessa aspekter på hållbarhet som avses. Därför måste vi utgå ifrån att den gäller alla aspekter av samhället. Hållbar social och social-medicinsk utveckling, hållbar ekonomisk utveckling och hållbar ekologisk utveckling. Dessa aspekter av samhället hänger samman, de är i verklig bemärkelse kommunicerande kärn. Om den ena delen blir för stor, tar för mycket av den gemensamma kakan, är det en annan del som blir lidande. Åtminstone så länge vi inte har oändliga resurser. Och det lär vi nog aldrig få. Lagen är ju inte heller skriven enbart för samhället och det kollektiva utan i lika hög grad den enskilda människan. Den gäller oss alla, dig, mig och samhället. Och framtiden. Dessutom, och det är det viktiga, lagen finns ju inte för sin egen skull. Utan för att vi skall ha regler att leva efter för att skapa en bättre värld.

Medicinsk hållbar utveckling blir en svår nöt att knäcka. Vilka delar av denna sektor skall få mer och vilken måste stå tillbaka. Hur skall vi få sjukvården någorlunda jämlik och hur skall vi sovra i utbudet(det ständigt ökande) så att alla får det mest basala? Det medicinska vetandet ökar explosionsartat men det gör inte ekonomin. Hur skall vi prioritera bland medicinerna när vi vet att de flesta kemiska ämnen(tusentals) kommer ut i avloppsvattnet. De går vidare genom reningsverken som inte har förmågan att ta bort dem. De går vidare till vattendrag i det ”renade vattnet” eller hamnar på våra åkrar i restprodukten ”avloppsslam. I vattnet finns levande varelser som påverkas. De har organ som vi, matsmältningsorgan, fortplantningsorgan etc. Via åkermarken får vi tillbaka en del av föroreningarna i maten.

Hälsa är inte enbart en individuell egenskap, utan också något kollektivt. Individens hälsa påverkas både av miljön och sammanhanget. När många individer utsätts för samma riskfaktor i sin gemensamma omgivning, har vi ett folkhälsoproblem. Det kan handla om allt från dålig livsmedelshygien och bristande smittskydd till skadliga arbetsmiljöer. Samhället har flera viktiga verktyg för att förbättra folkhälsan, till exempel via politiska beslut och lagstiftning. Samhället kan också vita åtgärder som riktar sig till individer eller grupper som hälsoupplýsning.

Skolan ingår i ett socialt sammanhang som en viktig del av samhället. Hur skall vi få skolan hållbar? Det vi lär ut skall vara hållbart och medverka till hållbar utveckling. Enligt Myndigheten för skolutveckling är "Lärande för hållbar utveckling karakteriserat av demokratiska arbetsmetoder och processinriktat förhållningssätt där de lärande är delaktiga och har ett reellt inflytande. Det innebär demokratiska arbetssätt, kritiska förhållningssätt, ämnesövergripande samarbeten och en mångfald av pedagogiska metoder".

Då lagen gäller den enskilde likaväl som samhället måste detta kräva att den unge eleven gör sin del av åtagandet. Således gör sitt yttersta för att skaffa sig kunskaper och följa samhällets regler och bestämmelser. Skolarbete är just arbete och kräver stor insats. Pedagogiska problem tar tid och kraft, både för lärare och elev. Kraft som måste användas att öka kunskapsförrådet. Skolan lär ut samarbetsformer och hur samhället fungerar. Hänsyn till medmänniskan måste lyftas till ett högre plan. Om vi inte klarar en hållbar utveckling i skolans värld sviker vi de unga..

Ekologisk hållbarhet är aktuell i dessa dagar. Det handlar om vilken värld vi vill lämna efter oss till våra barn och efterkommande. Vilket klimat, vilka möjligheter att odla jorden och skaffa föda till människor och djur. Vi måste skapa möjligheter för jordskorpan att frambringa växter – det som vi och djuren kan leva av. Endast då kan vi överleva. Således återbeskoga jordytan. Varje växande träd har ett eget mikroklimat, en egen liten värld med invånare, som i sin tur ger möjlighet för högre varelser att leva. Naturligtvis måste vi satsa mer på att ta tillvara solens energi och att skydda jordskorpan mot överhettning och uttorkning. I första hand måste vi dock ifrågasätta vårt sätt att utnyttja naturens – jordens resurser

Sammanfattningsvis: Lagen om hållbar utveckling angår och gäller oss alla, samhällen, länder och enskilda människor, såväl som alla delar av vår tillvaro inkluderande allt levande.

Det finns hänsynsregler i vår Miljöbalks hållbar utveckling – dags att föra ut kunskap om miljöbalken

Vara eller inte vara – det är frågan!

Skall det bära eller brista?